

Julkaisufoorumin ohjausryhmän kokous 3/2017

Aika: maanantai 11.10.2017 klo 13-16

Paikka: Tieteiden talo, Kirkkokatu 6, Helsinki, sali 313

Paikalla:

Puheenjohtaja:

Hallituksen puheenjohtaja Keijo Hämäläinen, Tieteellisten seurain valtuuskunta

Asiantuntijajäsenet:

Ylitarkastaja Jukka Haapamäki, opetus- ja kulttuuriministeriö (*poistui kohdassa 2*)

Tietojärjestelmäasiantuntija Jyrki Ilva, Kansalliskirjasto

Professori Satu Lahti, Turun yliopisto

Kirjastonjohtaja Riitta Lähdemäki, Suomen yliopistokirjastojen neuvosto

Professori Kimmo Nuotio, Helsingin yliopisto

Kehityspäällikkö Hanna-Mari Puuska, CSC – Tieteen tietotekniikan keskus

Professori Tiina Onikki-Rantajääskö, Helsingin yliopisto

Professori Risto Rinne, Turun yliopisto

Professori Olli Silvén, Oulun yliopisto

Sihteeristö:

Suunnittelija Janne Pölönen, Tieteellisten seurain valtuuskunta

Suunnittelija Anna-Sofia Ruth, Tieteellisten seurain valtuuskunta

Poissa:

Akatemiaprofessori Dennis Bamford, Helsingin yliopisto

Pääjohtaja Heikki Mannila, Suomen Akatemia

Rehtori Matti Manninen, Suomen yliopistot UNIFI ry

Toiminnanjohtaja Lea Rynänen-Karjalainen, Tieteellisten seurain valtuuskunta

Toiminnanjohtaja Leena Wahlfors, Suomen yliopistot Unifi ry

1. Kokouksen avaus ja pöytäkirjan tarkastajien valinta

Puheenjohtaja avasi kokouksen klo 13.05. Edellisen kokouksen pöytäkirja on tarkistettu ja toimitettu ohjausryhmälle tiedoksi. Valittiin kokouksen pöytäkirjan tarkastajiksi Riitta Lähdemäki ja Kimmo Nuotio.

2. Paneelien nimittäminen kaudelle 2018–2021

TSV:n verkkosivuille avatun lomakkeen kautta ilmoittautui ehdokkaaksi kaikkiaan 459 henkilöä, joista 294 miehiä (64 %) ja 165 naisia (36 %). Ehdokkaista 78 on aiemmin paneeleissa toimineita (17 %) ja 381 uusia henkilöitä (83 %). Nuoria tutkijoita (valmistumisvuosi on ≥ 2010) ehdokkaiden joukossa on 63 (14 %). Muita organisaatioita kuin yliopistoja edustavia ehdokkaita on 18 (4 %). Seurojen ehdottamia henkilöitä on 113 (24,6 %), pelkästään organisaatioiden ehdottamia 247 (53,8 %) ja omatoimisesti ilmoittautuneita 99 (21,6 %).

- A) Paneelien nimittäminen. Edellisessä kokouksessa hyväksyttiin tieteenalojen, organisaatioiden, sukupuolten ja nuorten tutkijoiden edustavuutta koskevat periaatteet, joiden mukaisesti sihteeristö on valmistanut alustavan ehdotuksen paneeleihin valittavista henkilöistä ja puheenjohtajista. Esityksen valmistelussa on hyödynnetty ehdokkaiden sekä seurojen perusteluja valinnan tueksi. Sihteeristö esitteli ehdotuksen, jonka pohjalta käytiin paneeli kerrallaan keskustelu ehdokkaista ja puheenjohtajista.
- B) Paneelien täydentäminen. Aiempi käytäntö on ollut, että paneelit voivat täydentää itse kokoonpanoaan, mikäli järjestäytymiskokouksessa on todettu, että asiantuntemus ei kata riittävästi kaikkia osa-alueita, tai paneelin jäsen lopettaa kesken kauden. Paneeli on käynyt keskustelun sopivista henkilöistä, joilta sihteeristö on tiedustellut kiinnostusta ryhtyä paneelin jäseneksi. Muutokset paneelien kokoonpanoon on ilmoitettu tiedoksi ohjausryhmälle. Sihteeristö esitteli eri vaihtoehtoja paneelien täydentämisen toteuttamiseksi.

Keskustelu:

Ehdotusta laatiessaan sihteeristöllä oli käytössään tieto siitä, kuinka aktiivisia jatkokaudelle pyrkivät panelistit ovat olleet edellisellä kaudella. Ohjausryhmä keskusteli siitä, onko epäaktiivisuus peruste jättää henkilö valitsematta jatkokaudelle. Todettiin kuitenkin, että paneelien työmäärät ja työnjako vaihtelevat, joten ei voida täsmällisesti määrittää raja-arvoa ”aktiiviselle” ja ”epäaktiiviselle” panelistille. Koska paneeleihin haluttiin mukaan myös henkilöitä, joilla on aiempaa kokemusta paneelityöskentelystä, todettiin, ettei käytetä pelkkiä aktiivisuutta koskevia tilastoja valintakriteerinä.

Päätökset:

- Ohjausryhmä nimitti paneelit kaudelle 2018–2021 sihteeristön ehdotuksen pohjalta pienin muutoksin.
- Paneelien täydentäminen tehdään jatkossa siten, että sihteeristö ja ohjausryhmän puheenjohtaja valmistelevat ohjausryhmälle esityksen mahdollisista panelisteista. Ohjausryhmä nimittää paneelien täydennysjäsenet aikataulusta riippuen joko kokouksessaan tai erillisessä sähköpostikokouksessa.

3. Arviointiohje paneeleille 2018–2021

Edellisessä kokouksessa hyväksyttiin arviointikriteerit kaudelle 2018–2021, joiden mukaisesti sihteeristö on päivittänyt *Arviointiohjeen paneeleille 2018–2021*. Sihteeristö toteutti nykyisille panelisteille palautekyselyn. Sihteeristö esitteli kyselyn tulokset sekä arviointiohjetta koskevat tärkeimmät kysymykset: A) avoimuuden edistäminen luokittelussa, B) tasoluokkia 2 ja 3 koskevan palautteen ja korjausehdotusten käsittelyä, C) paneelikokousten järjestämistä vuosina 2019–2021.

- A) Avoin saatavuus. Ohjausryhmä teki 8.6.2016 päätöksen, että jatkossa luokittelussa pyritään edistämään avoimuutta: jos ehdolla tasoluokkaan 2 tai 3 on yhtä vaikuttavia ja arvostettuja saman tutkimusalan kanavia, valitaan ennemmin avoimesti saatava tai rinnakkaistallennuksen salliva kanava. Edellisessä kokouksessa käydyn keskustelun perusteella voitaisiin myös huomioida laajemmin avoimen tieteen periaatteiden edistäminen, esim. datan avoimuus. Sääntö pitäisi muotoilla niin, että paneeleilla on riittävä tietopohja sen soveltamiseksi. Sihteeristö esitteli tietolähteet ja niihin liittyvät ongelmat.
- B) Korjaukset luokitukseen. Nykyinen käytäntö on ohjausryhmän 19.5.2015 hyväksymän periaatteen mukaisesti, että yksittäisiä luokituksessa todettuja virheitä voidaan korjata ennen vuoden 2018 päivitätsarviointia paneelien alkuperäisten kiintiöiden puitteissa yhden paneelin

toimesta tai useamman paneelin kesken. Korjaustarvetta ja mahdollisuuksia niiden toteuttamiseksi arvioidaan sihteeristön ja asianomaisten paneelien puheenjohtajien kesken. Ongelma on, että palautteen ja korjaustarpeiden käsittely ei ole systemaattista ja paneelien on sähköpostin välityksellä hankala arvioida muutosten vaikutusta kokonaisuuteen. Sihteeristö esitti, että työskentelyn tehostamiseksi paneelit kokoontuvat jatkossa kerran vuodessa käsittelemään luokituksesta saatua palautetta ja korjausehdotuksia, ja että muutokset luokitukseen voidaan tehdä ajantasaisen volyymitilanteen mukaisesti. Jos paneelin luetteloon on muodostunut täydennysarvioinnin myötä vapaata kiintiötä, se voidaan käyttää nostoihin.

- C) Kokoukset 2019–2021. Nykyinen käytäntö on, että paneelit kokoontuvat Tieteiden talolla vain kauden ensimmäisenä vuonna suorittamaan päivitysarvioinnin, ja täydennysarviointi suoritetaan kokonaan JUFO-portaalin kautta. Ongelma on, että aktiivisuusaste paneeleissa laskee ja mahdollisuutta keskusteluun arvioinnin kriteereistä ja periaatteista, tai ohjausryhmän linjauksista ei ole. Sihteeristö esitti, että paneelit kokoontuvat vuosina 2019–2021 säännöllisesti kerran vuodessa (syys-lokakuussa), jolloin voidaan muiden asioiden lisäksi käsitellä myös luokitusta koskeva palaute ja korjausehdotukset.

Keskustelu:

Ohjausryhmä keskusteli siitä, miten datan avoimuus voidaan huomioida kanavien arvioinnissa. Ohjausryhmä ehdotti täsmennystä panelisteille toimitettaviin ohjeisiin datan avoimuutta koskien. Arviointikriteereissä muotoilun on kuitenkin hyvä olla yleisluontoinen, sillä datan ominaisuudet ja esimerkiksi tietosuojakysymykset vaihtelevat tieteenaloittain. Näin paneelit voivat käyttää omaa harkintaansa siinä, miten ne painottavat datan avoimuutta arvioinnissa.

Päätökset:

- Ohjausryhmä hyväksyi muutokset paneelien kokouskäytäntöihin ja korjaustarpeiden käsittelyyn sihteeristön esityksen mukaisesti.
- Ohjausryhmä hyväksyi *Arviointiohjeen paneeleille 2018–2021* sihteeristön esityksen mukaisesti.

4. Ilmoitusasiat

- JUFO-portaali on otettu koekäyttöön, mutta elokuussa tehty tietokantavaihdos on aiheuttanut toimintahäiriöitä. Portaalin kehitystyö on siirretty alihankkijalta CSC:lle.
- Opetushallinnon Vipunen-tilastopalveluun on tulossa Virta-julkaisutietopalvelun julkaisuaineistoon perustuvia raportteja, joiden avulla voidaan suhteuttaa yliopiston julkaisujen Julkaisufoorumi-luokat tieteenaloittain maan keskitasoon.
- NordicWorkshop in Bibliometrics and Research Policy järjestetään Helsingissä 9.-10.11.2017, Pre-Workshop 8.11.2017.

5. Muut asiat

Ei ollut muita käsiteltäviä asioita.

6. Seuraavat kokoukset

- Tarjotaan uusille puheenjohtajille päivämääriä 12.12.2017 ja 19.12.2017 yhteisen kokouksen ajankohdaksi. Kokouksessa puheenjohtajille esitellään toimikauden 2018–2021 aikataulu sekä mahdolliset muutokset arviointiperusteisiin, joita paneelit noudattavat

vuoden 2018 päivitysarvioinnissa. Kokoukseen kutsutaan paneelien puheenjohtajat ja ohjausryhmän jäsenet. Puheenjohtajien kokouksen jälkeen voidaan järjestää lyhyt ohjausryhmän kokous, jossa käsitellään mahdolliset puheenjohtajakokouksessa esiin nousseet asiat.

- Vuonna 2018 ohjausryhmällä on kolme kokousta: to 22.2. klo 13–16, ke 22.8. klo 13–16 ja ti 11.12. klo 13–16.

7. Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 15.40.

Toimeksi saaneena,

Janne Pölönen
Suunnittelija, Julkaisufoorumi
Puh. (09) 2286 9246 tai (044) 346 9491
Sähköposti: janne.polonen@tsv.fi
Tieteellisten seurain valtuuskunta
Snellmaninkatu 13, 00170 Helsinki